

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Olomouc

Zpracovatel:
Odborný tým Projektu

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

Olomouc je krajským městem Olomouckého kraje a SO ORP Olomouc tvoří 1 z jeho 13ti správních obvodů (dále jen SO), jehož stručná charakteristika je dána následujícími údaji:

- rozlohou 859 km² a počtem obyvatel 162 136, z nichž 99 471 žije v jádrovém městě, je největší;
- počtem 45 obcí je 3. největší.

Tabulka 1: Komparace vybraných SO ORP v Olomouckém kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Olomouc	45	162 136	99 471	859
Hranice	31	34 622	18 745	325
Prostějov	76	98 297	44 330	592
Přerov	59	82 661	44 824	401
Šternberk	21	23 657	13 548	307
Šumperk	36	70 838	26 870	857
Průměr za kraj	31	49 047	24 263	405

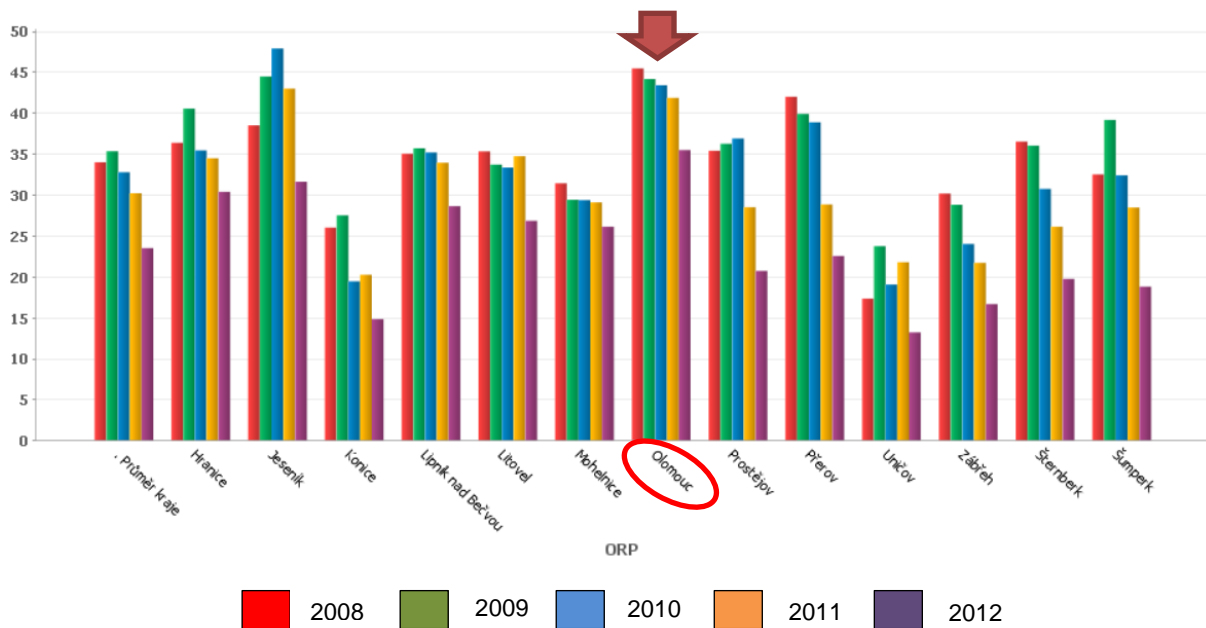
Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Olomouckého kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel SO, počtem obcí SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 125.000 – 195.000 obyvatel (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Hradec Králové, Liberec, Olomouc, Pardubice, Plzeň, Černošice, České Budějovice);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 44 – 46 obcí (celkem 5 srovnatelných SO ORP: Klatovy, Kroměříž, Kralovice, Prachatice, Telč);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 88.000 – 110.000 (celkem 5 srovnatelných SO ORP: Hradec Králové, Liberec, Pardubice, Ústí nad Labem, České Budějovice).

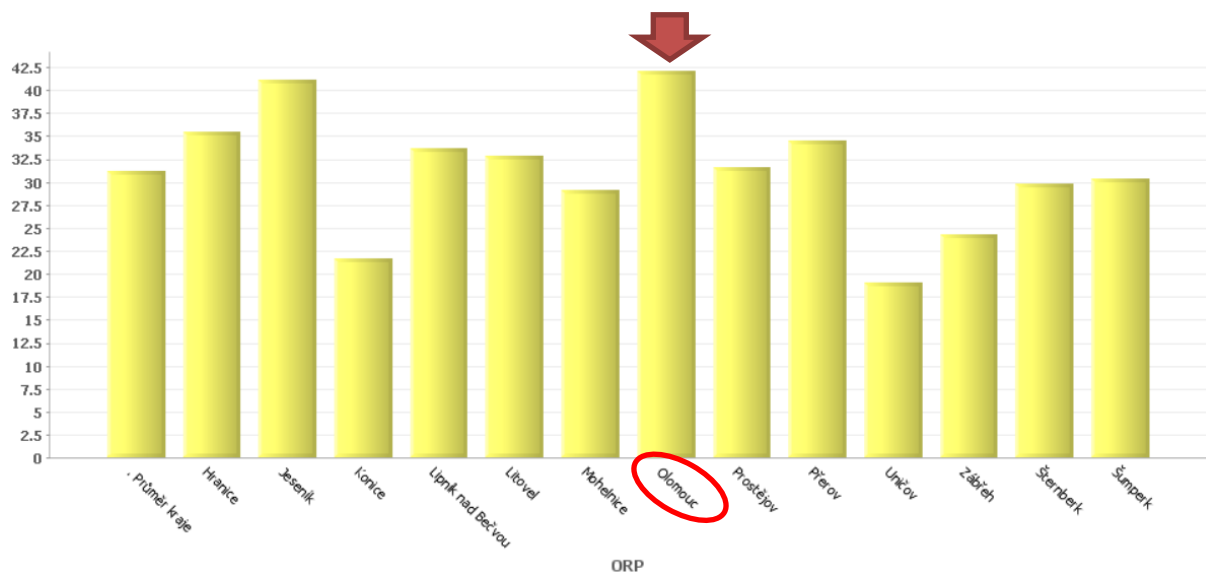
2. Ekonomická výkonnost

Mezi ekonomickými ukazateli je zajímavé především srovnání **běžných výdajů** SO ORP Olomouc **na obyvatele**, tedy nákladů spojených s každodenním provozem, s dalšími SO ORP v kraji. V průběhu sledovaných let 2008 – 2012 patřily hodnoty za olomoucký obvod vždy k těm nejvyšším, v letech 2008 a 2012 byly dokonce zcela nejvyšší. Od začátku období však zaznamenávají trvalý pokles, který je ovšem patrný i u většiny ostatních srovnávaných obvodů. Celkově se klesly z ca 45,5 na 35,5 tis. Kč/obyv. a průměrná hodnota za celé období činí 42,1 tis. Kč/obyv. Viz obr. č. 1 a 2.

Obrázek 1: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: SO ORP Olomouckého kraje) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

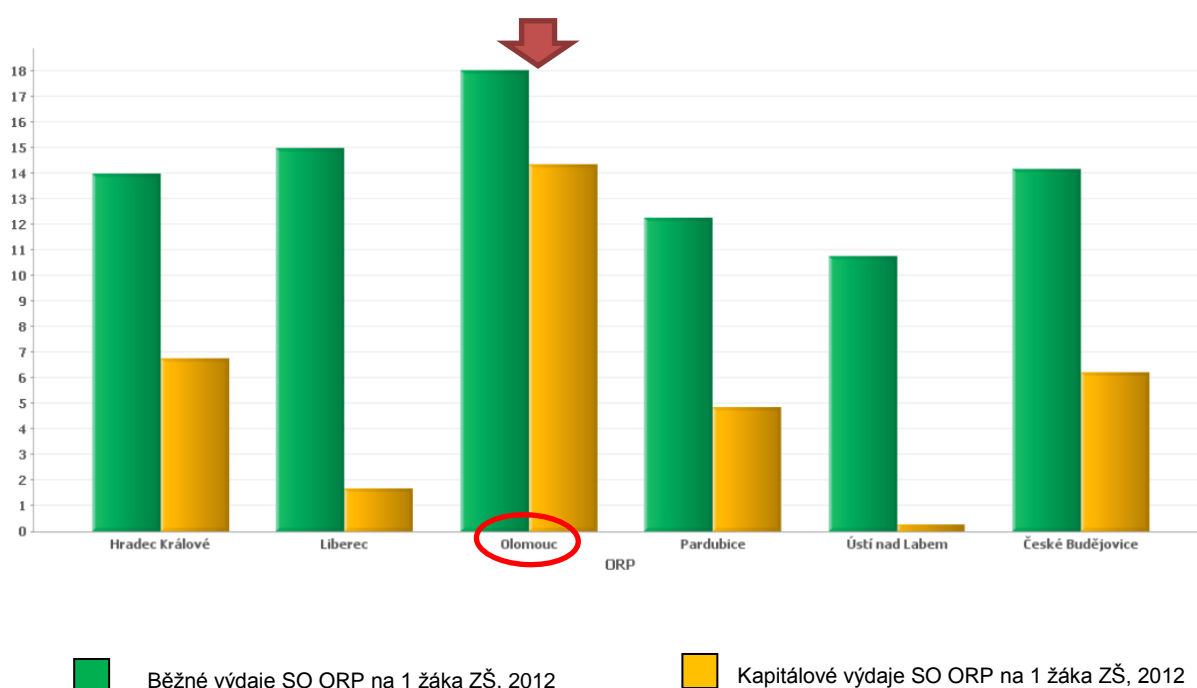
Obrázek 2: Průměrné běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: SO ORP Olomouckého kraje) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

3. Předškolní a školní vzdělávání

V oblasti předškolního a školního vzdělávání zaujme v případě SO ORP Olomouc zejména porovnání **běžných a kapitálových výdajů na žáky základních škol**. Běžné výdaje, tzn. náklady na každodenní provoz, jsou u olomouckého obvodu mezi skupinou obvodů s podobnou velikostí jádrové obce na nejvyšší úrovni: 18 tis. Kč/žáka ZŠ. Kapitálové výdaje, tedy výdaje odrážející investiční akce rovněž, a to s hodnotou 14,3 tis. Kč/žáka ZŠ. Analogické výsledky přináší i srovnání dle kritéria počtu obyvatel.

Obrázek 3: Běžné a kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 125.000 – 195.000 obyvj.) na žáka ZŠ (v tis. Kč)

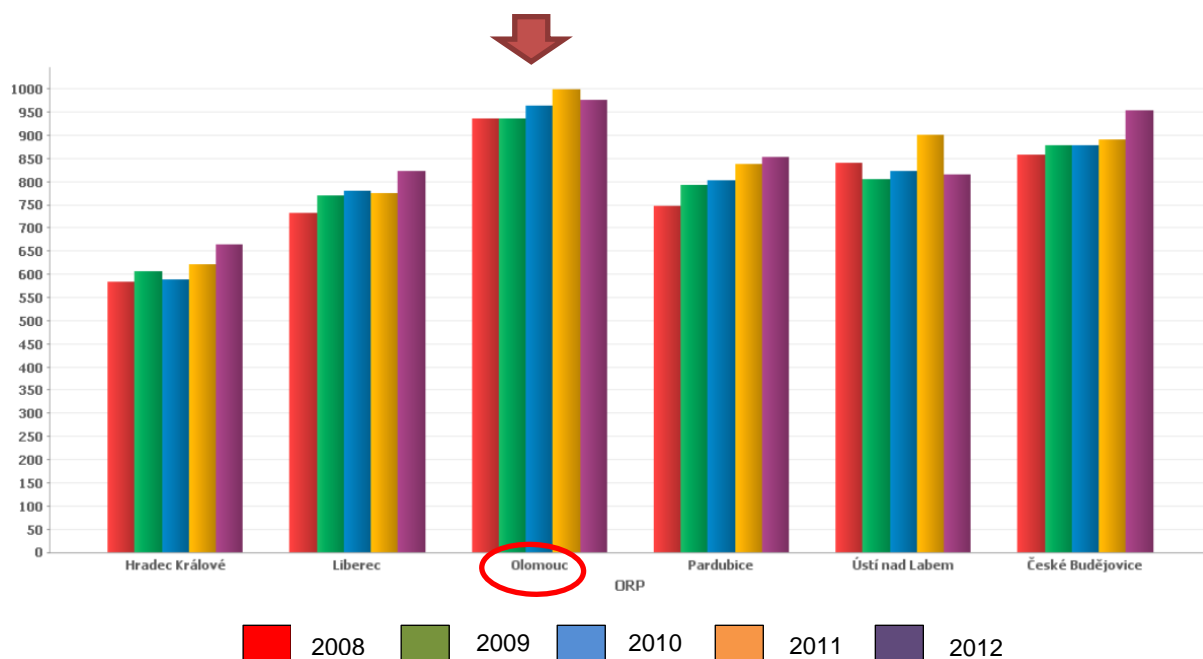

4. Odpadové hospodářství

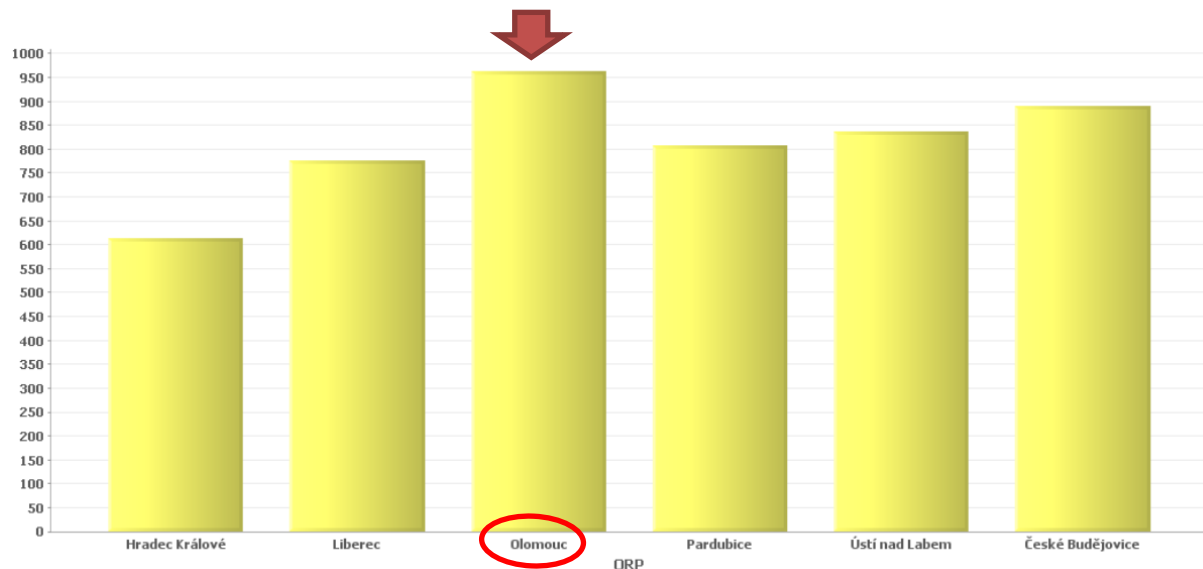
U problematiky odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu významné srovnání **celkových neinvestičních výdajů obcí na odpady**. Jedná se o tu položku rozpočtu, která se spotřebovává na běžné či provozní náklady obce spojené s odpadovým hospodářstvím. V tomto případě se pohybovaly hodnoty dosažené olomouckým obvodem mezi 936,- až 997,- Kč/obyv./rok a byly nejvyšší mezi obvody s obdobnou velikostí jádrové obce. Jejich průměr činí 962,- Kč/obyv. Viz následující graf č. 4 a 5.

Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

Obrázek 4: Celkové neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 88.000 – 110.000 obyv.) na odpady (v Kč/obyv./rok) v období 2008 – 2012

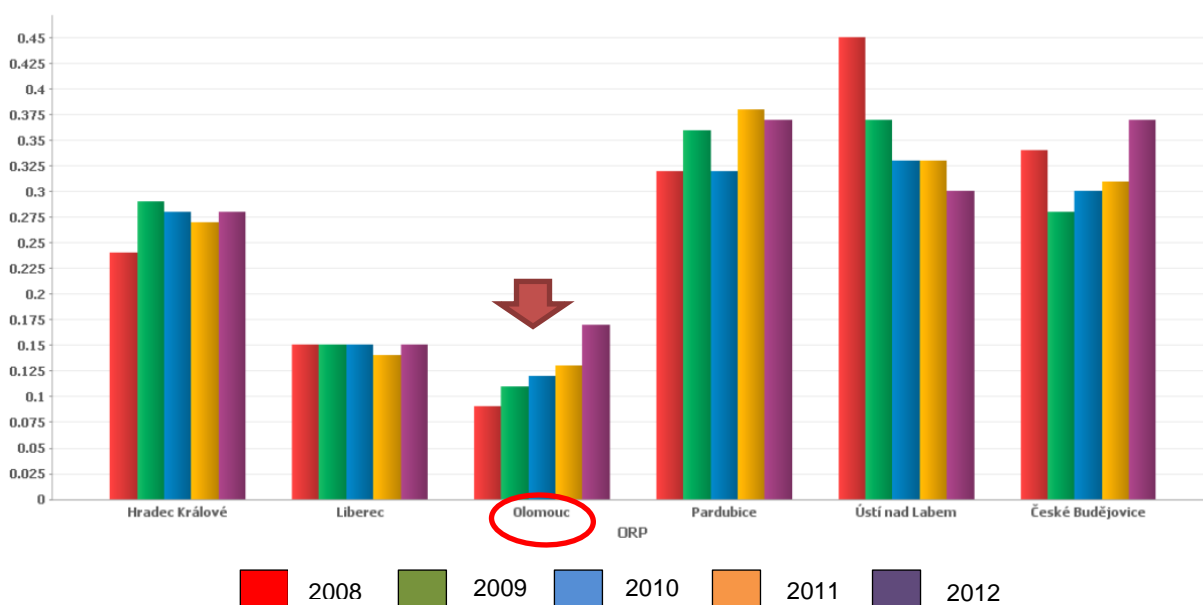
Obrázek 5: Průměrné celkové neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 88.000 – 110.000 obyv.) na odpady (v Kč/obyv./rok) v období 2008 – 2012

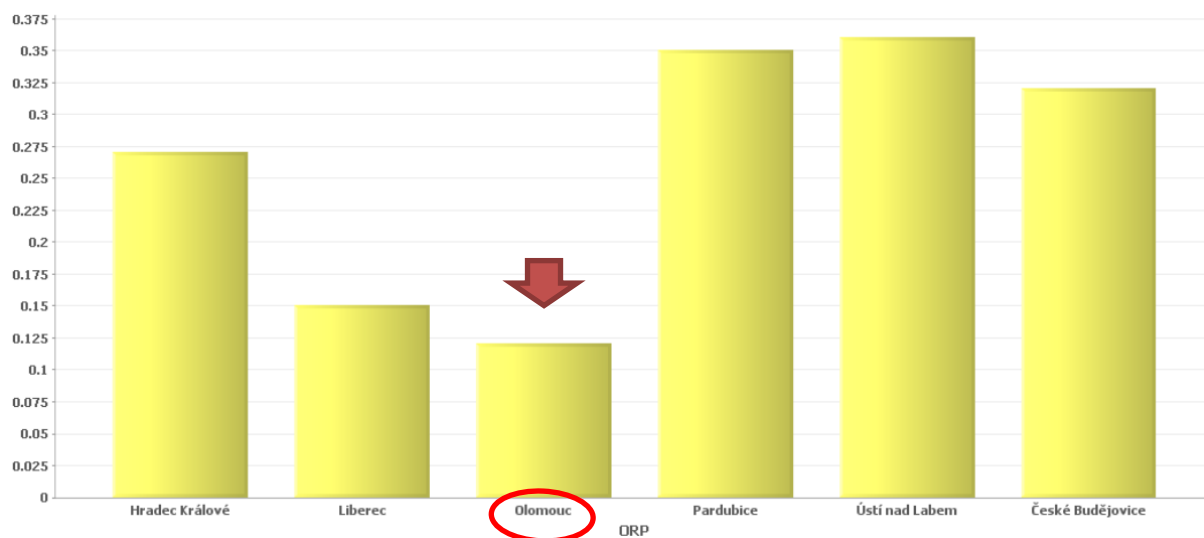
5. Sociální služby

Z pohledu sociálních služeb je vhodné vyzdvihnout srovnání **běžných výdajů na obyvatele**. Lze konstatovat, že SO ORP Olomouc dosahuje ve sledovaném období u vybraného vzorku SO ORP s podobnou velikostí jádrové obce nejnižších hodnot (kromě posledního roku), a to v průměru pouze 0,12 tis. Kč/obyv./rok. Jejich výše má však i když malou, přesto rostoucí tendenci - od r. 2008 do r. 2012 vzrostly z 0,09 na 0,17 tis. Kč/obyv. Situaci znázorňují obrázky č. 4 a 5.

Obrázek 6: Běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 88.000 – 110.000 obyv.) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

Obrázek 7: Průměrné běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 88.000 – 110.000 obyv.) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

6. Závěrečné shrnutí

SO ORP Olomouc	
základní charakteristika	<p>Olomouc je krajským městem Olomouckého kraje, charakteristika SO ORP je dána následujícími údaji:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozlohou a počtem obyvatel je největší počtem obcí je 3. největší
ekonomická výkonnost	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> vysoké běžné výdaje na obyvatele
předškolní a školní vzdělávání	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> vysoké běžné a kapitálové výdaje na žáky ZŠ
odpadové hospodářství	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> vysoké celkové neinvestiční výdaje na odpady
sociální služby	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> nízké běžné výdaje na sociální služby na obyvatele

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad